

به نام خداوند بخشایشگر مهربان

انجمن صنفی شرکت‌های حمل و نقل ریلی و خدمات وابسته

دوره آموزشی آشنایی با اختیارات، حقوق و تکالیف مدیران در شرکتهای تجاری

مدرس : دکتر محمد هیدری

مشاور حقوقی انجمن و مدرس دانشگاه- وکیل پایه یک دادگستری

۱۶ مرداد ۱۳۹۸

بر فصل مباحث بخشی اول

۱. مقررات حاکم بر شرکتهای تجاری
۲. مفهوم شرکت تجاری، انواع و ویژگی های آن
۳. آشنایی با ساختار تصمیم گیری و هرم مدیریتی شرکت
۴. جایگاه مدیران و مدیر عامل در شرکتهای تجاری
۵. تحلیل رابطه مدیران با شرکت - با سهامداران - با اشخاص ثالث
۶. بررسی حدود اختیارات مدیران و مدیر عامل در شرکت

مقررات حاکم بر شرکتهای تجاری

- ▶ قبل از سال ۱۳۰۴ - بعد از سال ۱۳۰۴
- ▶ قانون تجارت مصوب ۱۳۰۴
- ▶ قانون ثبت شرکتهای مصوب ۱۳۱۰
- ▶ نظامنامه اجرای قانون ثبت شرکتهای مصوب ۱۳۱۰
- ▶ قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱
- ▶ نظامنامه مواد ۱۹۶ و ۱۹۷ و ۱۹۸ قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱
- ▶ قانون اداره تصفیه ورشکستگی مصوب ۱۳۱۸
- ▶ آیین نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و موسسات غیر تجارتهای مصوب ۱۳۳۷
- ▶ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷
- ▶ قانون بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۷۰

مفهوم شرکت تجاری و انواع آن

۱- آشنایی با مفهوم شرکت

۲- انواع شرکت }
- شرکتهای مدنی - مواد ۵۷۱ تا ۶۰۶ قانون مدنی
- شرکتهای تجاری - ماده ۲۰ قانون تجارت

۳- موسسات غیر تجاری - مواد ۵۸۴ و ۵۸۵ قانون تجارت

۴- شرکتهای دولتی

انواع شرکتهای تجاری

▶ شرکت سهامی عام

▶ شرکت سهامی خاص

این دو شرکت تابع لایحه قانونی سال ۱۳۴۷ هستند

▶ شرکت با مسئولیت محدود

▶ شرکت تضامنی

▶ شرکت نسبی

▶ شرکت مختلط سهامی

▶ شرکت مختلط غیر سهامی

این پنج شرکت تابع قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱ هستند

▶ شرکت تعاونی

این شرکت تابع قانون تعاون مصوب ۱۳۷۰ است

ویژگیهای مهم شرکت تجاری

▶ استقلال شخصیت حقوقی از شرکا و مدیران

****آثار استقلال شخصیت حقوقی شرکت:**

- ۱- استقلال دارایی شرکت از شرکا
- ۲- استقلال تعهدات شرکت از شرکا
- ۳- وجود امتیازات حقوقی مستقل از شرکا نظیر اقامتگاه-نام-تابعیت
- ۴- وجود اهلیت مستقل برای دارا شدن سوء و تکالیف

▶ مسئولیت محدود شرکا در قبال تعهدات شرکت

▶ شرکت یک سازمان حقوقی است

هرم سازمانی شرکت

- ▶ هر شرکتی پس از تأسیس یک سازمان و نهاد حقوقی است که دارای ارکان اداره بوده و تابع مقررات سازمان است.
- ▶ ارکان شرکت :

۱- **مجمع عمومی** (مجمع عمومی مؤسس - مجمع عمومی عادی - مجمع عمومی فوق العاده)

۲- هیئت مدیره

۳- مدیر عامل

۴- بازرس

هر شرکتی تابع مقررات سازمان است. این مقررات عبارتند از:

۱- قانون تجارت

۲- مفاد اساسنامه

۳- مصوبات مجمع

حدود اختياريات ارکان شرکت

- ▶ مجمع عمومي مؤسس
- ▶ مجمع عمومي عادي
- ▶ مجمع عمومي فوق العاده
- ▶ هيئت مديره
- ▶ مدير عامل
- ▶ بازرس

حدود اختیارات هیئت مدیره

حدود اختیارات هیئت مدیره:
(بسته به نوع شرکت و مفاد اساسنامه و مصوبات مجمع متفاوت است)

- ۱- در قبال شرکت و شرکا
- نظریه و کالت (در شرکتهای تضامنی و نسبی)
- نظریه نمایندگی قانونی (در شرکت مسئولیت محدود) ماده ۱۰۵ قانون تجارت
- نظریه رکنیت (در شرکتهای سهامی عام و خاص) ماده ۱۱۸ لایحه قانون تجارت

۲- در قبال اشخاص ثالث

تحلیل ماده ۱۱۸ لایحه قانون تجارت ۱۳۴۷

- ▶ ماده ۱۱۸ - جز درباره موضوعاتی که به موجب مقررات این قانون اخذ تصمیم و اقدام درباره آنها در **صلاحیت خاص مجامع عمومی** است مدیران شرکت دارای **کلیه اختیارات لازم برای اداره امور شرکت** می‌باشند **مشروط** بر آن که تصمیمات و اقدامات آنها در **حدود موضوع شرکت** باشد.
- ▶ **محدود کردن اختیارات مدیران در اساسنامه یا به موجب تصمیمات مجامع عمومی فقط از لحاظ روابط بین مدیران و صاحبان سهام معتبر بوده و در مقابل اشخاص ثالث باطل و کان‌لم‌یکن است.**

حدود اختیارات مدیر عامل

▶ حاکمیت نظریه وکالت

▶ مواد ۱۲۴ و ۱۲۵ لایحه قانونی ۱۳۴۷

ماده ۱۲۴ - هیأت مدیره باید اقلماً يك نفر شخص حقیقی را به مدیریت عامل شرکت برگزیند و **حدود اختیارات** و **مدت تصدی** و **حوزه الزمه** او را تعیین کند ...

تبصره - هیأت مدیره در هر موقع می تواند مدیر عامل را عزل نماید.

ماده ۱۲۵ - مدیر عامل شرکت در حدود اختیاراتی که توسط هیأت مدیره به او تفویض شده است نماینده شرکت محسوب و از طرف شرکت هوامضاء دارد.

ماده ۱۲۸ - نام و مشخصات و حدود اختیارات مدیر عامل باید با ارسال نسخه ای از صورتجلسه هیأت مدیره به مرجع ثبت شرکت ها اعلام و پس از ثبت در روزنامه

آگهی

رسمی

شود.

سرفصل بخش دوم

۱. تکالیف هیات مدیره
۲. تکالیف مدیر عامل
۳. مسئولیتهای هیات مدیره و مدیر عامل (مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری)

تکالیف هیئت مدیره

اصول هاکم بر تکالیف مدیران

- ▶ رعایت اصل امانت و حفظ منافع شرکت
- ▶ رعایت اصل تخصص

تکالیف :

۱. اداره صحیح شرکت (انتخاب مدیر عامل - تصویب آیین نامه های لازم برای اداره شرکت)
۲. تصمیم گیری و نمایندگی از شرکت در قبال اشخاص ثالث
۳. دفاع از حقوق شرکت در محاکم و دعاوی مطروحه
۴. تشکیل به موقع مجامع عمومی در موارد قانونی
۵. تهیه و تنظیم صورت های مالی و ارائه گزارش به مجمع عمومی
۶. رعایت کلیه الزامات قانون تجارت - مصوبات مجمع و کلیه قوانین آمره از جمله مقررات بیمه و مالیاتی
۷. همکاری با بازرس شرکت
۸. پرهیز از ایجاد منافع شخصی متعارض با منافع شرکت

تکالیف مدیر عامل

- ▶ اقدام در چارچوب اختیارات تفویض شده توسط هیئت مدیره و عرف حاکم بر شرکت
- ▶ ماده ۱۲۵ - مدیر عامل شرکت در حدود اختیاراتی که توسط هیأت مدیره به او تفویض شده است نماینده شرکت محسوب و از طرف شرکت حق امضاء دارد.

مسئولیتهای مدنی هیئت مدیره

▶ ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی

▶ مواد ۱۴۲ و ۱۴۳ لایحه قانون تجارت ۱۳۴۷

ماده ۱۴۲ - مدیران و مدیر عامل شرکت در مقابل شرکت و اشخاص ثالث نسبت به **تخلف** از مقررات قانونی یا اجازنامه شرکت و یا مصوبات مجمع عمومی بر حسب مورد منفرداً یا مشترکاً مسئول می‌باشند و دادگاه حدود مسئولیت هر يك را برای جبران خسارت تعیین خواهد نمود.

ماده ۱۴۳ - در صورتی که شرکت ورشکسته شود یا پس از انحلال معلوم شود که دارایی شرکت برای تأدیه دیون آن کافی نیست دادگاه صلاحیتدار می‌تواند به تقاضای هر ذینفع هر يك از مدیران و یا مدیر عامل را که ورشکستگی شرکت یا کافی نبودن دارایی شرکت به

نحوی از انحاء معلول تخلفات او بوده است منفرداً یا متضامناً به تأدیه آن قسمت از دیونی که پرداخت آن از دارایی شرکت ممکن نیست محکوم نماید.

مسئولیتهای مدنی هیئت مدیره

► ماده ۱۹ قانون صدور چک

« در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شده باشد، صادرکننده چک و صاحب امضا متضامنا مسول پرداخت وجه چک بوده و اجراییه و حکم ضرر و زیان بر اساس تضامن علیه هر دو نفر صادر می شود.

به علاوه امضاکننده چک طبق مقررات این قانون مسولیت کیفری خواهد داشت مگر اینکه ثابت نماید که عدم پرداخت مستند به عمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی او است، که در این صورت کسی که موجب عدم پرداخت شده از نظر کیفری مسول خواهد بود».

مسئولیتهای مدنی هیئت مدیره

▶ مسئولیت تضامنی در خصوص پرداخت مالیات شرکت

▶ ماده ۱۹۹ قانون مالیاتهای مستقیم

هر شخص حقیقی یا حقوقی که به موجب مقررات این قانون مکلف به کسر و ایصال مالیات مؤدیان دیگر می باشد در صورت تخلف از انجام وظایف مقررۀ علاوه بر مسئولیت تضامنی که با مؤدی در پرداخت مالیات خواهد داشت مشمول جریمه ای معادل بیست درصد (۲۰٪) مالیات پرداخت نشده خواهد بود.

▶ ماده ۱۲۲ قانون برنامه پنجم

مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی به طور جمعی یا فردی، نسبت به پرداخت مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و همچنین مالیاتهای که اشخاص حقوقی به موجب مقررات قانون مالیاتهای مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده مکلف به کسر یا وصول یا ایصال آن بوده و مربوط به دوران مدیریت آنها باشد با شخص حقوقی مسئولیت تضامنی خواهند داشت. این مسئولیت مانع از مراجعه ضامنرا به شخص حقوقی نیست.

مسئولیت‌های کیفری مدیران

▶ جرایم عمومی (خیانت در امانت و)

▶ جرایم خاص حقوق شرکتها

مواد ۲۴۳ تا ۲۶۹ لایحه قانون تجارت

پایان